OBSZAR NATURA 2000 W POWIECIE MYSZKOWSKIM

Obszar Natura 2000 to forma ochrony przyrody wprowadzona do polskiego prawa w 2004 r. Funkcjonuje niezależnie od istniejących parków narodowych, rezerwatów przyrody i innych form. To tereny służące zachowaniu zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin i zwierząt lub charakterystycznych siedlisk przyrodniczych. Sposób ochrony w obrębie każdego z tych obszarów może być inny.

Na terenach obszarów Natura 2000 monitoruje się stany siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt oraz ich populacji, raportuje się wyniki tych obserwacji, co umożliwia ocenę skuteczności prowadzonych działań ochronnych.

Obszary Natura 2000 tworzą Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000, która jest wprowadzana we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Sieć łączy dwa odrębne podsystemy obszarów chronionych wyznaczane na podstawie dwóch dyrektyw Unii Europejskiej. Jeden z podsystemów obejmuje obszary istotne dla ochrony dzikich ptaków, drugi natomiast tworzą obszary wyznaczane w celu ochrony określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk istotnych dla ochrony gatunków roślin i zwierząt innych niż ptaki. Sieć Natura 2000 nakłada się na dotychczasowe systemy ochrony przyrody funkcjonujące w państwach europejskich, ale ich nie zastępuje, a uzupełnia - jej cele i funkcje są bowiem odmienne.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 obejmuje nie tylko obszary najcenniejsze, ale pełną strukturę przyrodniczą, łącznie z terenami przylegającymi do najważniejszych przyrodniczo obszarów. Takie tereny łącznikowe nazywa się korytarzami ekologicznymi, umożliwiają one gatunkom migrację między wydzielonymi obszarami, co jest konieczne by te gatunki mogły przetrwać w dalszej perspektywie. Swobodne przemieszczanie się osobników jest podstawą do normalnego funkcjonowania populacji większości gatunków zwierząt, potrzebują one bowiem odpowiedniej przestrzeni do zaspokajania swoich potrzeb życiowych. Dlatego też korytarze ekologiczne uznaje się za bardzo ważny element struktur przyrodniczych.

Obowiązek ustanawiania obszarów Natura 2000 spoczywa na wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej i większość z nich w dużym stopniu wywiązała już się z tego zadania. W przyszłości sieć będzie pokrywała znaczną część Unii Europejskiej – co najmniej 20% powierzchni. Od stanu zachowania przyrody, stopnia unikatowości w skali europejskiej i jej udokumentowania zależy to, jak duża część danego kraju będzie włączona do sieci Natura 2000.

W Polsce wiele instytucji włączonych jest w proces zarządzania siecią Natura 2000. Za tworzenie jej odpowiada Ministerstwo Środowiska, które opracowuje ramy prawne dla funkcjonowania sieci, natomiast procesem tworzenia obszarów Natura 2000 kieruje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ). Bezpośrednim nadzorem nad obszarami Natura 2000 oraz przygotowywaniem planów ochrony dla tych obszarów zajmuje się 16 regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, jednak ich nadzór nie dotyczy wszystkich obszarów Natura 2000. Morskie obszary Natura 2000 nadzorowane są przez dyrektorów urzędów morskich, a obszary Natura 2000, które obejmują tereny parków narodowych nadzorowane są przez dyrektorów tych parków.

Nadzorem nad tworzeniem i funkcjonowaniem sieci Natura 2000 na poziomie Unii Europejskiej zajmuje się Komisja Europejska, a dokładniej jej wyspecjalizowany organ – Dyrekcja Generalna Środowisko. Istotną rolę odgrywa też Europejska Agencja Środowiska (EEA), która odpowiadając za monitorowanie stanu środowiska i przygotowywanie różnych raportów i materiałów, wspomaga tym samym Komisję Europejską.

Na terenie powiatu myszkowskiego występują dwa obszary Natura 2000: Ostoja Kroczycka i Ostoja Złotopotocka.

Ostoja Złotopotocka

Obszar obejmuje dolinę górnej Wiercicy wraz z jej obszarem źródliskowym oraz okoliczne wzgórza zbudowane z górnojurajskich utworów. Bogato reprezentowane są formy krasu powierzchniowego i podziemnego w postaci ostańców, jaskiń, ponorów, lejów i studni krasowych. Wzgórza pokryte są lasami liściastymi o naturalnym charakterze. Fitocenozy leśne reprezentowane są przez cztery naturalne zespoły buczyn, wśród których dominuje żyzna buczyna sudecka. Wąwozy i dolinki okresowo czynnych potoków zajmuje grąd lipowo-grabowy.

W obniżeniach terenu wypełnionych piaskami polodowcowymi występują płaty borów sosnowych i sosnowo-dębowych pochodzące ze sztucznych nasadzeń. W części wschodniej ostoja obejmuje dwa wapienne wzgórza z murawami kseroermicznymi; projektowane rezerwaty przyrody - Góry Niegowskie i Góra Bukowie.

Jeden z najcenniejszych fragmentów Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej cechujący się dużą różnorodnością siedliskową - stanowiący miejsce występowania gatunków rzadkich, zagrożonych wyginięciem i reliktów glacjalnych. Jest to to miejsce, gdzie spotykają się 4 zespoły buczyn: b. sudecka, b. żyzna nizowa, kwaśna b. i ciepłolubna buczyna storczykowa. W źródliskach Wiercicy znajduje się jedno z 3 zastępczych stanowisk endemicznej rośliny - warzuchy polskiej Cochlearia polonica. Utrzymuje sie ono od 1977 r., choć liczebność populacji jest niewielka - kilkanaście osobników. Na obszarze odnotowano stanowiska cennych bezkręgowców: pachnicy dębowej *Osmoderna eremita* i ślimaka ostrokrawędzistego *Helicigona lapicida*. Obszar charakteryzuje się bogatą chiropterofauną, z 6 gatunkami z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej (m.in. podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*, nocek *Bechsteina Myotis bechsteini*, nocek orzęsiony *M. emarginatus*). Namuliska jaskiń kryją cenny materiał paleontologiczny. Cenne są także wapienne ostańce z kserotermicznymi murawami w części wschodniej. Ostoja stanowi „polskie centrum zróżnicowania lasów bukowych": występują tu aż cztery zespoły buczyn - kwaśna buczyna niżowa, żyzna buczyna niżowa, żyzna buczyna sudecka i buczyna storczykowa.

Ostoja Kroczycka

Obszar Ostoi Kroczyckiej usytuowany jest w środkowej części Wyżyny Częstochowskiej. Obejmuje on kilka pasm wzniesień jurajskich (m. in. Skały Kroczyckie, Skały Podlesickie, Skały Rzędkowickie), z których większość jest zwieńczona licznymi ostańcami skalnymi o różnorodnych kształtach. Szata roślinna tego terenu jest zróżnicowana. Duża jego część jest pokryta lasami; na wzniesieniach można spotkać płaty różnych zespołów buczyn, w tym ciepłolubnych buczyn storczykowych, a w ich niższych partiach i obniżeniach wyścielonych piaskami - drzewostany sosnowe. Najlepiej zachowane, rozległe płaty buczyny storczykowej (reprezentatywność w stopniu A - doskonała) znajdują się na wschód i na południe od ośrodka rekreacyjnego Morsko. Nieco mniejsze płaty (o reprezentatywności w stopniu B - dobrej) znajdują się na południowych, południowo-zachodnich i zachodnich stokach kilku wzgórz należących do Skał Kroczyckich: Góra Pośrednia, Góra Popielowa, Góra Ły-

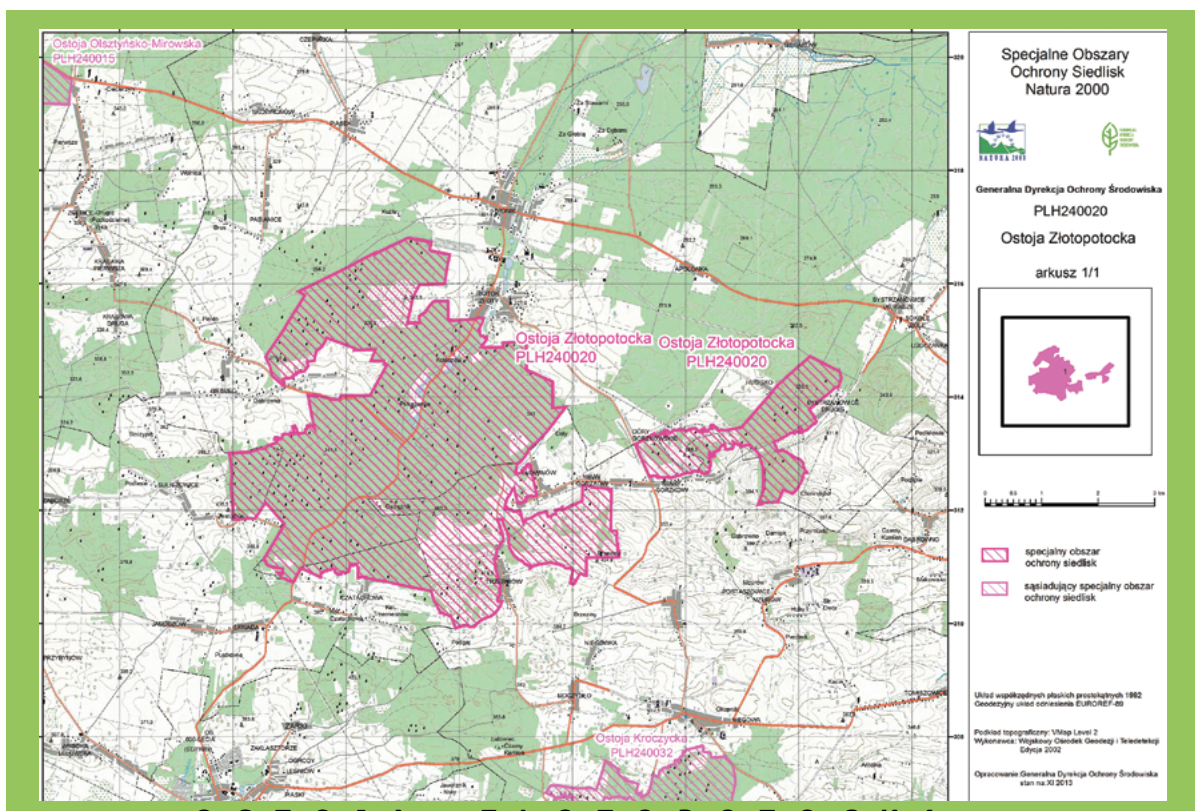

O S T O J A Z Ł O T O P O T O C K A

K O M U N I K A T Y

W celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się koronawirusa w trosce o wspólne bezpieczeństwo, informujemy, że Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach do odwołania pracuje zdalnie.

W związku z tym uprzejmie prosimy o kontakt z pracownikami Funduszu wyłącznie drogą mailową i pocztą tradycyjną.

Korespondencję elektroniczną prosimy kierować na następujące adresy:

- biuro@wfosigw.katowice.pl
- czystepowietrze@wfosigw.katowice.pl
- doradztwo@wfosigw.katowice.pl

lub za pośrednictwem EPUAP (/wfosigw/SkrytkaESP, lub za pomocą serwisu OBYWATEL.GOV.PL)

W wyjątkowych sytuacjach prosimy o kontakt pod następującymi numerami telefonów:

Informacja ogólna: 32 60 32 200

Zespół Ochrony Przyrody, Edukacji Ekologicznej i Profilaktyki Zdrowotnej: 32 60 32 374

Zespół Analiz, Zabezpieczeń i Windykacji: 32 60 32 233

Zespół Kontroli i Umorzeń: 32 60 32 237

Zespół Ochrony Atmosfery: 32 60 32 222

Zespół Gospodarki Wodnej i Ochrony Powierzchni Ziemi: 32 60 32 341

Zespół Wdrażania i Koordynowania Projektów POIiŚ: 32 60 32 245

Zespół Kontroli Projektów POIiŚ: 32 60 32 380

Zespół Umów: 32 60 32 231

Zespół Doradców Energetycznych - dostępni są pod telefonami komórkowymi.

Zespół ds. Programu CZYSTE POWIETRZE:

- w sprawach dot. przygotowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie, przygotowania umów i aneksów do umów o dofinansowanie: 32 60 32 251
- w sprawach dot. rozliczenia umów o dofinansowanie: 32 60 32 256

Zespół Finansowo-Księgowy: 32 60 32 364

Zespół Administracyjny: 32 60 32 331

Przepraszamy za wszelkie niedogodności i zapewniamy, że dokładamy wszelkich starań, aby je zminimalizować.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

WCZUJ SIĘ W KLIMAT

sak i Góra Jastrzębnik. We wszystkich najlepiej zachowanych płatach buczyny storczykowej drzewostan bukowy osiągnął wiek ponad 100 lat i liczne są w nim buki o grubości około 80 cm. W runie obecne są niemal wszystkie gatunki charakterystyczne dla siedliska buczyny storczykowej. Licznie występują gatunki z rodziny storczykowatych: *Cephalantera alba, Cephalantera longifolia, Epipactis helleborine, Epipactia atrorubens, Neotia nidus-avis, Platantera bifolia*. Na północnych stokach wzgórz znajdują się rozległe płaty żyznych buczyn - w ujęciu fitosocjologicznym: żyznej buczyny sudeckiej. Stan ich zachowania jest doskonały (w stopniu A), a zajmowana powierzchnia nieco większa niż buczyny storczykowej. Odlesione stoki wzgórz porastają zarośla z jałowcem, szakłakiem, dereniem, głogami, tarniną i leszczyną oraz fragmenty muraw kserotermicznych. W wielu miejscach dużą powierzchnię zajmują zarośla zdominowane przez jałowiec pospolity. Na skałach, które nie są otoczone i ocienione przez las rozwinęły się murawy naskalne. Ze skalicami ostańców związane są też zbiorowiska paproci szczelinowych.

O wartościach przyrodniczych tego obszaru decydują przede wszystkim zbiorowiska roślinne związane z podłożem wapiennym; są to: murawy naskalne, fragmenty muraw kserotermicznych, zarośla jałowca na podłożu wapiennym, ciepłolubne buczyny storczykowe oraz szczelinowe zbiorowiska paproci. Z fitocenozami muraw naskalnych związane są niektóre rzadkie gatunki roślin, m.in.: goździk siny *Dianthus gratianopolitanus*, kostrzewa blada *Festuca pallens*, skalnica gronkowa *Saxifraga paniculata* (relikt glacjalny). Zarośla jałowca z terenu Ostoi Kroczyckiej reprezentują siedlisko 5130 (zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych). Ostoja ta będzie więc miała duże znaczenie dla ochrony tego siedliska w skali Polski, a na terenie województwa śląskiego będzie to obszar chroniony, gdzie zajmuje ono największą powierzchnię.

Ostoja Kroczycka jest też obszarem częstego występowania siedliska 8210 "wapienne ściany skalne...", które jest tu wykształcone w sposób typowy dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Ostoja posiada bardzo duże znaczenie dla zachowania tego siedliska nie tylko w skali regionu, ale i kraju, gdyż występowanie szczelinowych zbiorowisk paproci jest w Polsce ograniczone tylko do kilku regionów kraju. Buczyna storczykowa jest rzadko występującym typem siedliska leśnego w Polsce. Centrum jej występowania znajduje się na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej i w tym regionie zabezpieczona powinna być zdecydowana większość jej płatów.

Należy przyjąć, że płaty o wielkości przynajmniej kilku hektarów, których reprezentatywność jest co najmniej dobra, powinny się znaleźć w sieci ostoi Natura 2000 w całości. W Ostoi Kroczyckiej omawiane siedlisko leśne zachowało odpowiednio wysoką reprezentatywność na powierzchni 78,4 ha, a każdy z płatów liczy co najmniej kilkanaście hektarów. Warto pamiętać, że ciepłolubne buczyny storczykowe są najbogatszym w gatunki typem siedliska leśnego, dlatego tym bardziej zasługują na jak najsilniejszą reprezentacje w sieci ostoi naturowych.

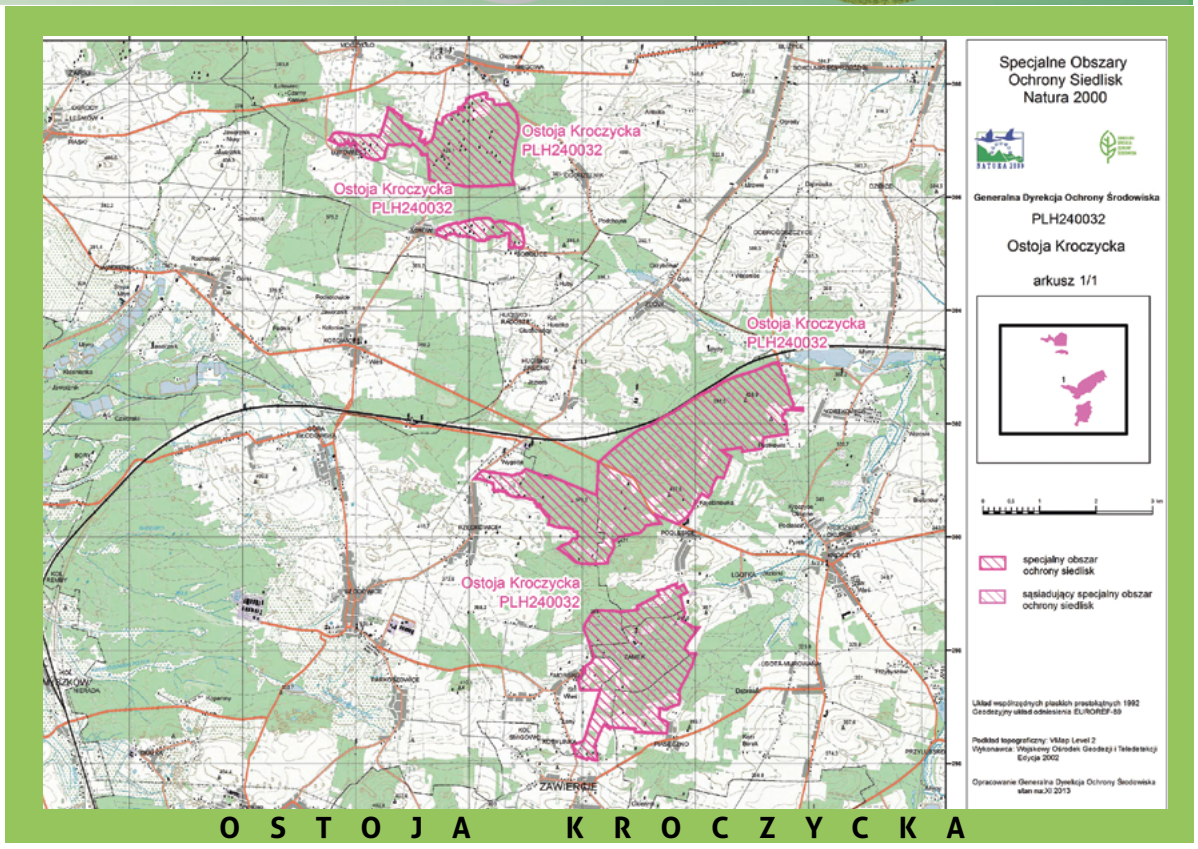

O S T O J A K R O C Z Y C K A

Do Ostoi zaliczono też obszary, na których reprezentatywność buczyny storczykowe zaklasyfikowano na poziomie C - znacząca. Tak jest w przypadku płatów, gdzie posadzono drzewostany sosnowe, lecz w runie zachowały się nieliczne składniki typowe dla siedliska buczyny storczykowej. Ten stopień reprezentatywności posiadają płaty w Skałach Podlesickich oraz na stokach Góry Zborów i Góry Kołoczek w Skałach Kroczyckich. Drugim typem siedliska o znaczeniu europejskim jest żyzna buczyna górska. Na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej jest ona na peryferiach swojego występowania, którego centrum znajduje się w Karpatach i Sudetach. W Ostoi, na wielu wzgórzach obecny jest typowy przestrzenny układ obu buczyn, z których storczykowa zajmuje eksponowane partie grzbietowe oraz stoki południowe i zachodnie, zaś żyzna buczyna górska porasta stoki północne i wschodnie. Ten układ przestrzenny wart jest zachowania. Jaskinia Piętrowa Szczelina położona w granicach ostoi jest wymieniana wśród ważnych ostoi CORINE przede wszystkim z uwagi na zimujące tu nietoperze wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stanowi także środowisko życia dla kilkudziesięciu innych, stwierdzonych tu gatunków bezkręgowców typowych dla tego terenu. Ponadto wymienia się także jej szczególne walory geomorfologiczne (założenie głównej części jaskini na szczelinie wtórnie skrasowiałej, obecność w dolnych salach bogatej, niezniszczonej przez działalność człowieka szaty naciekowej). Na ścianach i stropie niektórych salek można dostrzec odciski muszli amonitów.

Na podstawie danych GDOŚ

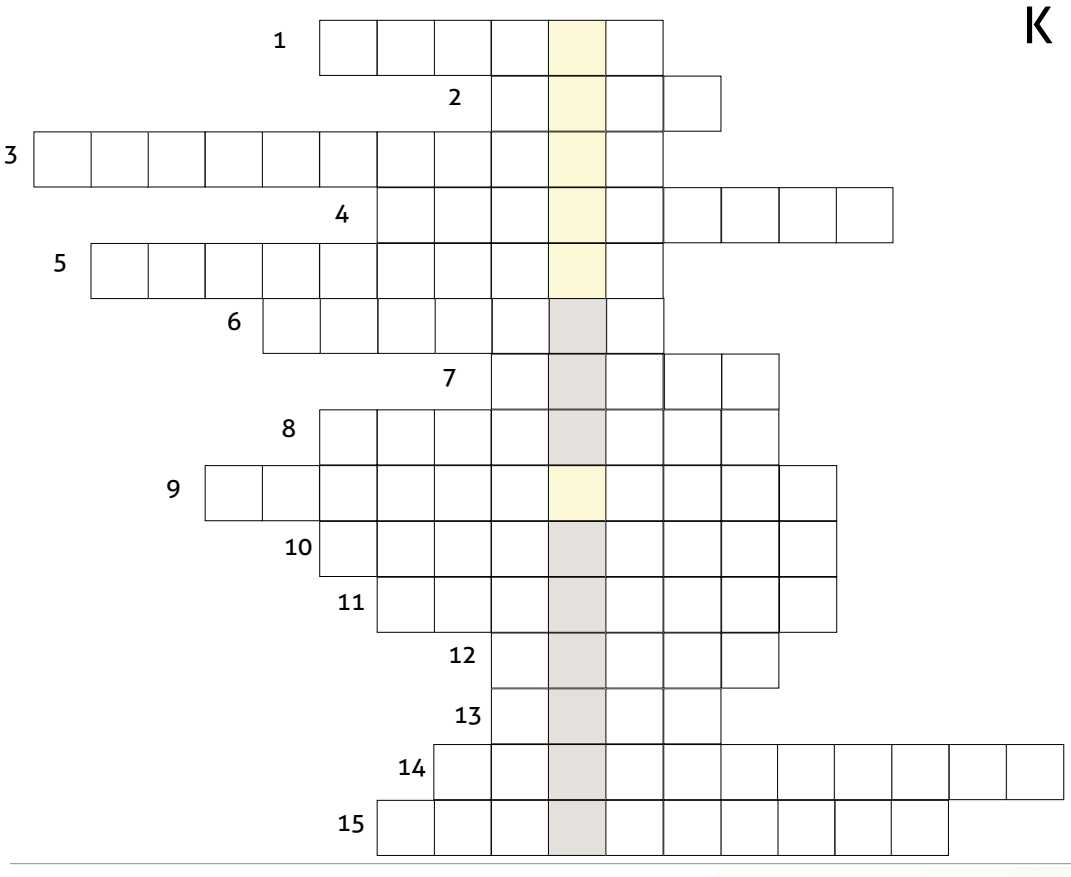

K R Z Y Ż Ó W K A

1. Produkują w dużej ilości tlen i pochłaniają dwutlenek węgla.

2. Tworząc roztwór z wodą, usuwa kamień z toalety, służy też do konserwowania warzyw, grzybów.

3. Proces przeprowadzany przez rośliny z wykorzystaniem energii świetlnej.

4. Grupa osobników danego gatunku zamieszkująca dany obszar.

5. Proces „porządkowania" śmieci.

6. Odżywia twoje rośliny jako nawóz i składa się z resztek, które wrzucasz do specjalnego pojemnika.

7. Napędza wiatraki, które produkują prąd.

8. Odkręcamy je i zbieramy przed wyrzuceniem butelki do kosza.

9. Proces rozmnażania bezpłciowego.

10. Ponowne przetworzenie odpadów.

11. Miejsce naturalnego tarła ryb.

12. Najdłuższa rzeka w Polsce.

13. Zanieczyszczenie powietrza unoszące się nad miastem.

14. Zwierzęta żywiące się innymi zwierzętami.

15. Organizmy rozkładające martwą materię organiczną.

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

adres: ul. Plebiscytowa 19, 40-035 Katowice
Kancelaria / Centrala telefoniczna - tel. 32 60 32 200, fax: 32 60 32 201
e-mail: biuro@wfosigw.katowice.pl
Kancelaria (biuro podawcze) czynne w godzinach 7.30 - 15.30